

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 26 stycznia 1979 r.

w sprawie rodzin zastępczych.

Na podstawie art. 25 ust. 2 ustawy z dnia 15 lipca 1961 r. o rozwoju systemu oświaty i wychowania (Dz. U. z 1961 r. Nr 32, poz. 160, z 1971 r. Nr 12, poz. 115, z 1972 r. Nr 16, poz. 114 i z 1975 r. Nr 45, poz. 234) zarządza się, co następuje:

§ 1. W celu zapewnienia dzieciom pozbawionym należytej pieczy rodzicielskiej właściwych warunków wychowania Państwo organizuje i rozwija rodziny zastępcze, tworzy warunki do ich prawidłowego funkcjonowania oraz udziela pomocy pieniężnej i rzeczowej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dzieci przebywających w rodzinach zastępczych.

§ 2. 1. Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu opiekuńczego.

2. Dziecko może być również umieszczone w rodzinie zastępczej bez orzeczenia sądu opiekuńczego na podstawie umowy powierzenia dziecka, zawartej na piśmie między rodziną zastępczą a terenowym organem administracji państwowej właściwym dla miejsca zamieszkania tej rodziny — na wniosek lub za zgodą rodziców dziecka, któ-

rym przysługuje władza rodzicielska. Organ ten obowiązany jest pouczyć rodzinę zastępczą o jej prawach i obowiązkach oraz o możliwości uzyskania pomocy Państwa.

3. Rodzina zastępcza podejmuje obowiązek pieczy i wychowania powierzonego dziecka z dniem jej ustanowienia przez sąd bądź z dniem zawarcia umowy powierzenia dziecka między tą rodziną a terenowym organem administracji państwowej właściwym dla jej stałego miejsca zamieszkania.

4. Zasady i warunki zawierania umów z rodzinami zastępczymi ustali Minister Oświaty i Wychowania.

§ 3. 1. Pełnienie społecznej funkcji rodziny zastępczej może być powierzone małżeństwu lub osobie nie pozostającej w związku małżeńskim, jeżeli spełniają następujące warunki:

- 1) dają rękojmię należytego wykonywania zadań rodziny zastępczej,
- 2) mają obywatelstwo polskie, miejsce zamieszkania w kraju i korzystają z pełni praw cywilnych i obywatelskich,

- 3) nie były pozbawione praw rodzicielskich i opiekuńczych,
- 4) każda z tych osób ma ukończony co najmniej 24 rok życia,
- 5) nie są chore na chorobę psychiczną, przewlekłą zakaźną lub inną chorobę uniemożliwiającą zapewnienie właściwej pieczy nad dzieckiem i jego wychowania, co zostało stwierdzone przez społeczny zakład służby zdrowia,
- 6) mają odpowiednie warunki mieszkaniowe oraz stałe źródło utrzymania.

2. Przy wykonywaniu obowiązku bieżącej pieczy nad dzieckiem i przy jego wychowaniu rodzina zastępcza powinna starać się o:

- 1) wytworzenie w domu atmosfery rodzinnej, wzajemnego zaufania, zrozumienia, pomocy i życzliwości,
- 2) zagwarantowanie dziecku bezpieczeństwa, zapewnienie mu opieki lekarskiej, racjonalnego żywienia, odpowiedniej odzieży i kulturalnych warunków bytu,
- 3) zapewnienie odpowiednich warunków do systematycznego uczęszczania dziecka do szkoły, aż do uzyskania co najmniej obowiązującego powszechnie wykształcenia i zdobycia zawodu umożliwiającego samodzielne życie,
- 4) zapewnienie dziecku warunków wszechstronnego rozwoju oraz kształtowania odpowiednich postaw ideowo-moralnych, budzenie i rozwijanie w nim uzdolnień, kształcenie umiejętności i nawyków pracy, organizowanie wolnego czasu i wypoczynku, rozwijanie wrażliwości estetycznej i wdrażanie do kultury życia codziennego,
- 5) przygotowanie dziecka do życia społecznego, rozwijanie w nim poszanowania mienia społecznego i osobistego oraz wdrażanie do wykonywania dostosowanych do jego możliwości prac porządkowych i samoobsługowych,
- 6) udzielenie pomocy w usamodzielnianiu się, a w szczególności w uzyskaniu pracy i mieszkania.

§ 4. 1. Doboru dzieci w celu umieszczenia w rodzinie zastępczej na podstawie umowy powierzenia dziecka, o której mowa w § 2 ust. 2, dokonuje terenowy organ administracji państwowej właściwy dla miejsca zamieszkania rodziców dziecka.

2. Organ wymieniony w ust. 1 może zakwalifikować do umieszczenia w rodzinie zastępczej dzieci, które nie odbiegają od normy rozwojowej, co zostało stwierdzone na podstawie odpowiednich badań dokonanych w trybie i na zasadach określonych odrębnymi przepisami, i znajdujących się w wyjątkowo trudnej sytuacji życiowej, uniemożliwiającej zapewnienie przez ich rodziców podstawowych warunków pieczy i wychowania.

3. Dzieci odbiegające od normy rozwojowej, kwalifikujące się na podstawie badań, o których mowa w ust. 2, do kształcenia w szkołach i zakładach specjalnych, mogą być umieszczane tylko w tych rodzinach zastępczych, które mają pełne rozeznanie ich poziomu rozwoju fizycznego i psychicznego oraz warunki i możliwości zapewnienia tym dzieciom odpowiedniej pieczy i wychowania.

§ 5. Terenowy organ administracji państwowej może upoważnić organizacje społeczne, których zadania statutowe przewidują opiekę nad dziećmi, do wykonywania pewnych czynności dotyczących doboru rodzin zastępczych i kwalifikacji dzieci do umieszczenia w rodzinie zastępczej, a zwłaszcza:

- 1) pozyskiwania kandydatów do pełnienia społecznej roli rodziny zastępczej,
- 2) przeprowadzania wywiadów środowiskowych dotyczących osób, które mają stanowić rodzinę zastępczą.

§ 6. 1. Rozwiązanie z rodziną zastępczą umowy powierzenia dziecka, o której mowa w § 2 ust. 2, następuje po upływie 3 miesięcy od wypowiedzenia dokonanego na piśmie przez jedną ze stron umowy.

2. Terenowy organ administracji państwowej może rozwiązać z rodziną zastępczą umowę powierzenia dziecka bez wypowiedzenia ze skutkiem natychmiastowym w razie:

- 1) rażącego niewywiązywania się rodziny zastępczej z przyjętych zadań,
- 2) ustania warunków wymaganych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, wymienionych w § 3 ust. 1.

3. W razie rozwiązania z rodziną zastępczą umowy powierzenia dziecka terenowy organ administracji państwowej właściwy dla miejsca jej zamieszkania w każdym wypadku ma obowiązek zapewnienia dziecku dalszej pieczy i wychowania.

§ 7. 1. Sąd przed wydaniem orzeczenia o umieszczeniu dziecka w rodzinie zastępczej może zwrócić się do terenowego organu administracji państwowej, właściwego dla miejsca zamieszkania dziecka, o wskazanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

2. Sąd, powierzając dziecko rodzinie zastępczej, poucza ją jednocześnie o jej prawach i obowiązkach oraz o możliwości uzyskania pomocy Państwa.

§ 8. Jeżeli sąd, zarządzając umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej, nie wskaże jednocześnie tej rodziny, jej doboru dokonuje terenowy organ administracji państwowej właściwy dla miejsca pobytu dziecka — w porozumieniu z sądem opiekuńczym. Organ ten zawiera z dobraną przez siebie rodziną zastępczą umowę powierzenia dziecka, która stanowi podstawę umieszczenia dziecka w tej rodzinie.

§ 9. 1. Odpis prawomocnego orzeczenia o powierzeniu dziecka rodzinie zastępczej sąd opiekuńczy przesyła do terenowego organu administracji państwowej właściwego dla jej miejsca zamieszkania.

2. Odpis prawomocnego orzeczenia o umieszczeniu dziecka w rodzinie zastępczej bez jednoczesnego jej wskazania (§ 8) sąd opiekuńczy przesyła do terenowego organu administracji państwowej właściwego dla miejsca pobytu dziecka — w celu wykonania orzeczenia.

§ 10. 1. Terenowy organ administracji państwowej wymieniony w § 9 ust. 1 jest obowiązany zawiadamiać sąd opiekuńczy, który powierzył dziecko rodzinie zastępczej, o okolicznościach uzasadniających potrzebę zmiany praw i obowiązków tej rodziny, zwłaszcza w razie niewywiązywania się jej z przyjętych zadań, oraz o ustaniu potrzeby dalszego pobytu dziecka w tej rodzinie.

2. W razie umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej na podstawie orzeczenia sądu opiekuńczego bez jednoczesnego jej wskazania (§ 8) terenowy organ administracji państwowej właściwy dla miejsca zamieszkania rodziny zastępczej jest obowiązany zawiadamiać właściwy sąd opiekuńczy o okolicznościach uzasadniających zmianę praw i obowiązków tej rodziny, a w szczególności o:

- 1) sposobie wykonania orzeczenia,
- 2) każdorazowej zmianie miejsca pobytu stałego rodziny zastępczej,

- 3) dokonanej zmianie rodziny zastępczej,
- 4) ustaniu potrzeby dalszego pobytu dziecka w rodzinie zastępczej.

§ 11. Terenowy organ administracji państwowej właściwy dla miejsca zamieszkania rodziny zastępczej czuwa nad należytym wykonywaniem przyjętych przez nią zadań oraz udziela jej pomocy w rozwiązywaniu trudności związanych z wychowywaniem dziecka. Zadania te wykonują nauczyciele wyznaczeni przez ten organ.

§ 12. 1. Dzieciom umieszczonym w rodzinach zastępczych udziela pomocy pieniężnej na pokrycie kosztów ich utrzymania terenowy organ administracji państwowej właściwy dla miejsca zamieszkania rodziny zastępczej.

2. Podstawą przyznania pomocy pieniężnej jest umowa o pomocy pieniężnej, zawarta między terenowym organem administracji państwowej wymienionym w ust. 1 a rodziną zastępczą, określająca zasady tej pomocy.

3. Pomoc pieniężna udzielana jest od dnia zawarcia umowy, o której mowa w ust. 2, do ukończenia przez dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej 18 lat, a po ukończeniu 18 lat tylko w razie kontynuowania nauki, nie dłużej jednak niż do 25 lat, chyba że dziecko osiąga z tytułu pracy własnej dochody przekraczające miesięcznie najniższą kwotę wynagrodzenia obowiązującą w społecznościach zamieszkałych w tym czasie.

4. Jeżeli dziecko zostało umieszczone w rodzinie zastępczej przed dniem zawarcia umowy, o której mowa w ust. 2, bądź po dniu jej zawarcia, wypłata kwot pomocy pieniężnej dokonywana jest od dnia faktycznego umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej.

§ 13. Pomoc pieniężna przysługująca dziecku umieszczonemu w rodzinie zastępczej, nie zobowiązanej do świadczeń alimentacyjnych na jego rzecz, wynosi 1 700 zł miesięcznie.

§ 14. 1. Pomoc pieniężna przysługująca dziecku umieszczonemu w rodzinie zastępczej, w której chociaż jedna z osób stanowiących tę rodzinę jest zobowiązana do świadczeń alimentacyjnych na jego rzecz, wynosi od 500 do 1 700 zł miesięcznie.

2. Szczegółowe zasady określania wysokości pomocy pieniężnej, o której mowa w ust. 1, ustali Minister Oświaty i Wychowania w porozumieniu z Ministrem Finansów.

§ 15. Pomoc pieniężna przysługująca dziecku umieszczonemu w rodzinie zastępczej, które ze względu na stan fizyczny, psychiczny lub psychofizyczny wymaga stałej opieki innej osoby, polegającej na konieczności pielęgnacji lub na systematycznym współdziałaniu w postępowaniu leczniczym i rehabilitacyjnym, wynosi 3 400 zł miesięcznie.

§ 16. Jeżeli dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej otrzymuje rentę rodzinną, stawkę przysługującą mu pomocy pieniężnej zmniejsza się o połowę wypłacanej mu renty.

§ 17. Terenowy organ administracji państwowej właściwy dla miejsca zamieszkania rodziny zastępczej wypłaca tej rodzinie, po zawarciu z nią umowy o pomocy pieniężnej, o której mowa w § 12 ust. 2, jednorazowy zasiłek pieniężny w wysokości 1 500 zł na jedno dziecko na zakup odzieży i przyborów szkolnych.

§ 18. Rodziny zastępcze korzystają w zakresie świadczeń przyznawanych z zakładowego funduszu socjalnego bądź z zakładowego funduszu mieszkaniowego z takich samych uprawnień, jakie przysługują pracownikom z tytułu posiadania dzieci własnych.

§ 19. 1. Dzieci umieszczone w rodzinie zastępczej mają prawo do bezpłatnego korzystania ze żłobków i przedszkoli, na zasadach pierwszeństwa, oraz do bezpłatnego korzystania z różnych form wypoczynku i ze świadczeń zakładów społecznych służby zdrowia.

2. Dzieciom umieszczonym w rodzinach zastępczych znajdującym się w szczególnie trudnej sytuacji materialnej, powstałej na skutek wypadków losowych, może być przyznana dodatkowa pomoc pieniężna.

§ 20. Usamodzielniającym się dzieciom umieszczonym w rodzinach zastępczych przysługuje pomoc pieniężna lub rzeczowa oraz prawo do otrzymania mieszkania na zasadach przewidzianych dla wychowanków państwowych domów dziecka.

§ 21. 1. Rodzice, których dzieci są umieszczone w rodzinach zastępczych, zobowiązani są do odpłatności z tego tytułu na zasadach ustalonych w rozporządzeniu.

2. Przez rodziców należy rozumieć oboje rodziców lub jedno z nich.

3. Miesięczna opłata ponoszona przez rodziców nie może przekraczać kwoty miesięcznej stawki pomocy pieniężnej udzielanej dzieciom umieszczonym w rodzinach zastępczych.

4. Opłat ustalonych rozporządzeniem nie ponoszą rodzice, którzy są zobowiązani do alimentacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej na podstawie orzeczenia sądowego.

5. Jeżeli obowiązek alimentacyjny obciąża jednego z rodziców, w stosunku do drugiego ustala się odpłatność na zasadach, o których mowa w § 22.

§ 22. 1. Opłaty rodziców za pobyt ich dzieci w rodzinach zastępczych ustala się w zależności od wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu, przypadającego na jednego członka rodziny pozostającego we wspólnym gospodarstwie domowym. Wysokość opłat wynosi miesięcznie:

- 1) przy dochodach na jednego członka rodziny nie przekraczających 600 zł miesięcznie — 10% dochodu przypadającego na jednego członka rodziny,
- 2) przy dochodach na jednego członka rodziny od 601 do 1 600 zł miesięcznie — 60 zł oraz 60% nadwyżki ponad ustaloną kwotę 600 zł dochodu przypadającego na jednego członka rodziny,
- 3) przy dochodach na jednego członka rodziny przekraczających 1 600 zł miesięcznie — 700 zł oraz 80% nadwyżki ponad ustaloną kwotę 1 600 zł dochodu przypadającego na jednego członka rodziny.

2. W celu obliczenia przeciętnego miesięcznego dochodu na jednego członka rodziny sumuje się dochody netto osiągnięte w ostatnim roku kalendarzowym ze wszystkich źródeł przez wszystkich członków rodziny pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym i dzieli się ten dochód przez liczbę członków rodziny.

3. Za członków rodziny pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym, w rozumieniu ust. 2, uważa się małżonków oraz pozostające na ich utrzymaniu dzieci, w tym także dzieci przebywające w placówkach opiekuńczo-wychowawczych lub w rodzinach zastępczych, rodziców pozostających na utrzymaniu małżonków, a także osoby alimentowane przez jednego bądź obu współmałżonków na podstawie orzeczenia sądu.

§ 23. 1. Wysokość opłat rodziców ustala terenowy organ administracji państwowej właściwy dla ich miejsca zamieszkania — na okres każdego roku kalendarzowego.

2. Opłaty, o których mowa w ust. 1, stanowią należność podlegającą egzekucji administracyjnej.

3. Terenowy organ administracji państwowej właściwy dla miejsca zamieszkania rodziców dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej może w szczególnie uzasadnionych wypadkach zwolnić ich całkowicie lub częściowo od opłatności na określony czas, nie dłużej jednak niż na 1 rok kalendarzowy.

§ 24. Wpływy z opłat za pobyt dziecka w rodzinie zastępczej podlegają przekazaniu na rachunek budżetu rady

narodowej właściwej dla miejsca zamieszkania osób zobowiązanych do odpłatności.

§ 25. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o terenowym organie administracji państwowej, należy przez to rozumieć terenowy organ administracji państwowej stopnia podstawowego.

§ 26. Traci moc uchwała nr 119 Rady Ministrów z dnia 10 maja 1974 r. w sprawie pomocy materialnej dla dzieci i młodzieży w rodzinach zastępczych (Monitor Polski Nr 22, poz. 127 i Nr 30, poz. 184).

§ 27. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 marca 1979 r.

Prezes Rady Ministrów: *P. Jaroszewicz*